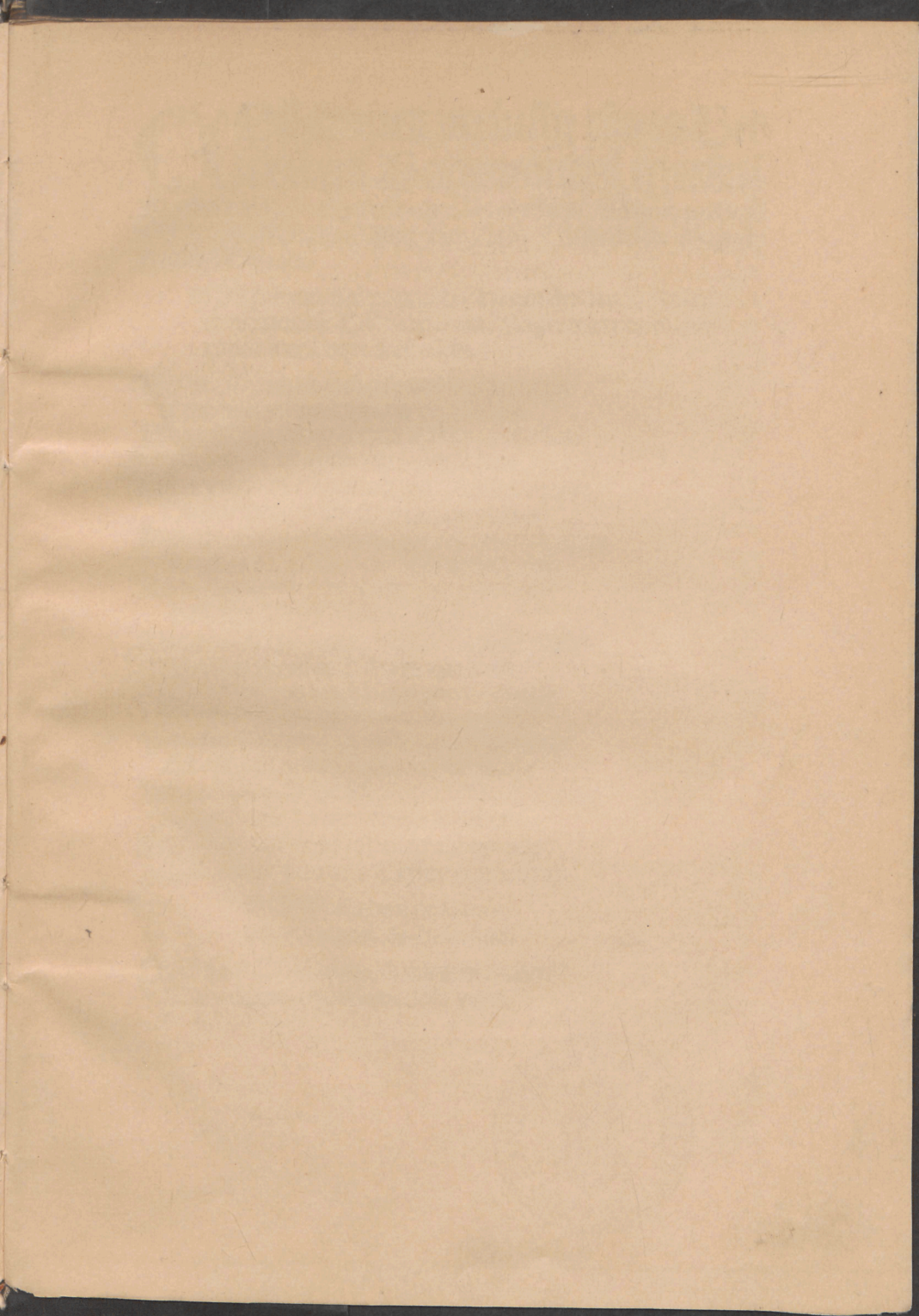

EE

1045.

Ee 1045
80

C. XIII me que

Collectanea utriusq; catus Ber nardini Bogentantz Legenitij

Musicam discere cupientib; oppido necessaria: Ad humanissimū
virum atq; disertissimū Andream Beler Legnicensem Prepositū
tum dignissimum.

¶ Panegyricon magistri Henemāni Rodij In lau
dem musices Tū Bernardini Bogentantz opelli pre
conium ex tempore effusum.

Hoscere si cordi est melici symphonia cantus
Que sit: et instincte gratia vera chelis
Volve stragiriticos crebro Samiq; libellos
In quibus est votis res repetita tuis
Quin Plato mirifice melicum coluisse leporem
Dicitur: hinc robur Tyrtamus indit ei
Huic quantum tribuit dyctea per arua popellus
Arguit ad Lythare concita pugna melos
Adde Thales melica fretus Nileus arte
Pestiferam lituo traxit ab vrbe luem
Hac genus equorum pisces et inane colentes
Sepius in casses Tibicen egit aues
Egrotos sanans lymphatis gaudia prestat
Sic fide Jessea est eger adeptus opem
Preterea Christo si vis modularier hymnos
Est opus in melicis labra rigasse vadis
Hinc agedum facias solidum fundamen habere
Si petis: hic paruo sit tuus ere liber
Eructus ille tibi venit ex penetralibus aule
Pallados emunctus Tersus et arte ferax.

¶ Distichon eiusdem ad
puerum musices studiosum.

Quid puer Elopi patinam miraris et aurum
Hunc emere: mercari si preciosa velis.

Viro humanissimo atq; disertissimo Andree
Beler Legnicēsi p̄posito dignissimo Bernar-
dinus Bogentanz Salutem dicit plurimam.

O Apienti mihi p̄clarissime dñe. Preposite p̄ mea incredibili er-
ga te pietate summaq; obseruātia aliq̄ munere te donare: sic
currebat in p̄mis musica ip̄a maxima laude ac veneratione p̄ficia
illis t̄pib; celebrata: necnō ceteris ingenuis artib; honestate: iucū-
ditate: vtilitate: necessitate: ac mirifico effectu lōge p̄lata: Idq; nō
mō eruditorū iudiciū testat: verū docti simul atq; indocti recipiūt
Nulla em̄ inter igenuas disciplinas tāto oīm hoīm vtriusq; sexus
ac etarū assensu recepta ē vna Musica: q̄ tāta nobis necessitate cō-
iūcta ē vt neq; des si velim⁹ ea carere: possim⁹. Qui Denā harmonia:
vt Plato reliq̄t: tota humani corpis aīeq; p̄pago p̄sistit. Et mūdi
aīa eadē cōstare d̄r. Nasce aliasq; imensas ob voluptates musices
hoc p̄sens opellū tamen si exiguū sane ac breue ea tū q̄ potui, puin-
cia ac diligētia eruditū selegi. Nō tibi tanq̄ vnico meo p̄sidio ⁊ pa-
trono cū dicani tū nūcupari. Accipe igit̄ viroz integerrime ⁊ Pa-
trone charissime hoc p̄mū mearū lucubratiūcularū monumētum
bilari frōte eoq; animo q̄ abs me tibi dicatū est: ⁊ Bernardinum
vsq; tuū p̄mendatū habe. Vale Nestorios ānos Colonie decimo
Calendas Octobres dominici natalis decimoquinto supra mille
simū quingentesimum.

**Ad p̄clarā Iuuentutē bonarū artū studiosam
Henrici Scheuei Kloppeborgēsis Decastichon**

Si dare vis nulli cantorum lampada cursum
Huc phebea cohors ser cito mando pedem
Non etenim hic paphio laudatur carmine cypria
Aut deus hortorum Martius atq; furor
Sed Bernardinus docet hic symphonia sanctis
Musica preceptis. que bona et apta fiet
Quare agite o Iuvenes (quorum precordia tangit
Musicus ille lepor) plectra q; ferre manu
Hunc emite ere librum et modulis si quando tonantem
Conciliare placet. hunc emite ere librum

Musica ē recte modulādi sciētia. Et deducit̃ a musa voca-
 bulo greco qđ cantū fecit. Est autē qđ ad pñs sufficit duplex musi-
 ca. Choralis videlz vel plana q̄ vno accētū: platiōeqz existit. Quē
 si qđē hui⁹ musice notule: et si diuersis depingant figurz. eq̄li tñ ipis
 mēsurā debēt pñciari. Vē naturalis hō q̄ vario mō: variāqz vocū harmonia mo-
 dulat. de q̄ posteri⁹ dicef. Et fm̄ hāc bifariā artē musices p̄titionē opellū hoc in
 duas diuidim⁹ p̄tēs. ¶ In p̄ma cātus plani solidissima sum⁹ enarraturi p̄nci-
 p̄ia. ¶ In scđa autē e⁹ parte cātus figurālis explanaturi fundamēta. ¶ Prima
 tractus pars cantū chorālē planū seu Gregorianū enarrās sex absoluitur capitul.
 Voce scz: Clauē: Mōdo: Tono: Solimifatione: Clauiumqz transpositione

¶ De vocibz ⁊ diuisione vocum Caput Primū

Pro cātū autē recte modulādo sex vocibz opus ē q̄ in his syllabis rēp̄sentantur:
 vr:re: m: t: fa: sol: la: Quaz p̄me tres dicunt̃ inferiores: vltime p̄o tres superiores
 ¶ De autē voces septies repetunt̃ in scala. hinc septē dicim⁹ esse deducōes. i. p̄-
 p̄terates seu cant⁹. Id qđ ex scala sequēti liqđo videbit. ¶ Differūt autē dicte
 voces fm̄ triplicē sonū vel spiritū. Nā due earū faciūt sonum mollē. scz vr ⁊ fa.
 due naturalē seu mediocrē. re ⁊ sol. due hō durū ⁊ asperū scz mi ⁊ la. His recte
 cōsiderat⁹ elicit̃ triplex cātus. scz b mollis. natural⁹ ⁊ h dural. de q̄b postea dicef

¶ De clauibz Musice: earūqz diuisione Caput Secūdū.

Sūt autē clauēs in musica nihil aliud q̄ septē p̄me l̄re alphabeti vocibz p̄p̄site
 ad cognoscendū eas cuius ordinis fuerint. Et sunt. A: B: C: D: E: F: G:
 ¶ Quibz p̄ fundamento ponitur gamma: grecum ad designandum q̄ a grecis
 musica traxit originē. ¶ Multiplicant̃ autē dicte clauēs ad multiplicatiōē di-
 etionū musicalū. Vñ dictio musica ē id qđ ex voce ⁊ clauē p̄ponit̃ p̄ponēdo vo-
 ci vel vocibz clauē. ¶ Harū autē sunt viginti magis v̄sitate. scz C. ut. A. re. h. mi.
 C. faut. D. solre. E. lamī. F. faut. G. solreut. a. lamīre. b. fa. h. mi. c. solfa. d. la. sol. e. e. la. Sūt adhuc alie
 inuicem quibz de dici solet in scala musicali. ¶ Differūt autē iste dicte Prime
 si qđdem octo vocant̃ graues siue p̄esse ex sono. vocant̃ ⁊ capitales ex figura cla-
 uū sibi p̄p̄sitariū. Sequētes vero vsqz ad scđm g. solreut inclusive ex sono dicūt̃
 tur acute. S. ex figura clauū nominant̃ minure. Ad a. lamīre rursus vsqz ad
 finē ex sono vocant̃ excellentes ex clauibus geminare
 ¶ Præterea vocant̃ aliq̄ illarum finales. scz D. solre. E. lamī. F. faut ⁊ G. solreut.
 Et aliq̄ affinales q̄si cantū sedes irregulares. qm̄ cant⁹ trāsp̄siti in ipsis sedē
 suā ponūt. Et sunt a. lamīre. b. fa. h. mi. c. solfaut. B̄c̄ ad cognoscēdū quēlibet cātū
 qualis ⁊ cui tono sub̄iācēdus sit: signant̃ semp̄ aliq̄ clauēs in p̄ncipio cātus. Ex
 quo surgit alia clauū distinctio q̄ talis ē. ¶ Clauū alie sunt signate: alie nō sig-
 nate. Signate seu signate sunt duplices: magne scz ⁊ parue. Magne sunt qm̄
 vsqz C. ut. faut. c. solfaut. g. solreut secundū. ⁊ d. la. sol. Et oēs iste ponunt̃ in li-
 neis ⁊ cūlāt p̄ quintā. p̄ter C. ut quod distat p̄ septimā ab faut. ¶ Parue sunt
 due. scz b. rotundū ⁊ fecit semp̄ fa. Et h. quadratū qđ fecit m̄. Nō signate seu
 signate sunt oēs alie: p̄ter enarratas. Singula sūt hec in subarata clarē figura.

¶ Sequitur figura.

¶ De modis seu intervallis' musice Caput Tertium.

Modus autē musicus seu intervallū est respectus vnius note vel vocis ad aliam ex distantia s'm arsum z thesim consideratus. Et sunt nouem modī vñitati. Quinq; vero inusitati.

Vñitati sunt. Unison⁹: Semitonū: Ton⁹: Semiditon⁹. Ditonus: Diatesserō: Diapēte: Semitonium cum diapēte: Ton⁹ cum diapente: z diapason

Unisonus igitur est crebra repetitio vnius note in eadem linea aut spacio. z dicitur vnisonus quasi multarū notularum vnus sonus.

Semitonū est vni⁹ vocis ad primā scđam imperfecta eleuatio z depressio. et fit a mi ad fa ascendēdo. z e conuerso de fa ad mi descēdendo. Et dicitur a semi quōd ē imperfectū vel incōpletū vel nō integrū. z tonus q̄si imperfect⁹ z nō integer tonus

Tonus ē pfectus ascēsus aut descēsus ad scđam primā: dicit⁹ a Tonando. i. pfecte z integre sonando: vt ex vt in re. vel e conuerso descēdendo de re in vt. Itēq; de reliquis syllabis: mi fa demptis. que tamen cum alijs syllabis sursum ac deorsum iuncte. tonum constituunt.

Semiditon⁹ est tertia imperfecta ascēdēs siue descēdēs pposita ex tono z semitonio. z fit a re ad fa. z a mi ad sol z e conuerso descendendo

Ditonus est perfecta tertia ex duob; tonis constans. z fit ab vt ad mi. a fa ad la. z e conuerso descendendo.

Diatesserō ē q̄rta dulcis z pportionalis sonās: p̄tinēs duos tonos z vnū semitonū. z fit ab vt ad fa. a re ad sol. a mi ad la ascendendo z descendendo

Diapēte ē q̄nta integra tris tonos z vnū semitonū p̄tinēs. z fit ab vt ad sol. a re ad la. a mi in f. a mi in b. a mi in c. a fa in f. a fa in c.

Semitonū cū diapēte ē sexta imperfecta p̄tās ex semitonio z trib; tonis. z fit ab are ad f. a fa in c. a fa in c.

Tonus cum diapente est sexta perfecta super diapente tonum vnum habēs et fit ab vt ad la. z e conuerso.

Diapason est octaua integra z fit a quacūq; clauē ad aliam sibi simīle per octauam sibi distantem.

¶ Modi inusitati sunt quinq;. Tritonus scz Ditonus cum diapente: Semiditonus cum diapente: Semidiapente cum Semidiapason.

Tritonus quarta durior. Et est qm̄ p̄tinet tres tonos pfectos z ad euitādū Tritonum debet poni. b. molle seu rotundum. z tūc erit diatesserō. Atq; ab f graui ad hmi in acutum. ac etiā a bfa: sursum ad c superacutum.

Ditonus cū diapēte septima pfecta p̄stat ex ditono z diapente: continet em̄ tonos quinq; z vnum semitonum. Et fit a. E. graui ad h durum

Semiditon⁹ cū diapēte septima imperfecta: p̄stat ex semiditono z diapēte: cōfectus quoz tonis ac semitonū duob;. Fitq; ab E graui ad d acutum.

Semidiapēte q̄nta nō integra: duos tm̄ tonos ac totidē semitonia sustinet. Fitq; a hmi in f graue: z plerisq; alijs locis: ponēdo mi p̄tra fa. Et reperitur tm̄ in mēsuratis cantilenis plerūq; in figuris diminutiozib;.

Semidiapason octaua nō integra: constat ex quatuoz tonis z tribus semitonū. Atq; quēadmodū diapason de f̄ra ad primā sibi parē: ponēdo mi p̄tra fa

¶ Exempla autem omnium modozū hoc concentu p̄cipiuntur.

Tertini sunt modi quibus ois carilena pterit. scilicet Unifonus: Semitonum

Tonus Semiditon^o Diton^o Diatesseron Diapete Semitonu cu diapete

Tonus cu diapete ad hec mod^o diapofon. Tritonus Diton^o cu diapete. Se/
miditonus cu diapente. Semidiapete. Semidiapafon cum diapente

Quia itaq; ta paucis modulis tota harmonia formaf opeprecium
est eos tenaci memorie commendare: nec pus ab huiusmodi studio qesere donec
vociu interuallis agnitis harmonie toti^o facillime queat pphedere noticia. Qd
vt facilius fiat subnectet sex vociu exercitiu fm arsum 2 rbelum: vbi discant pueri
sonoras flectere voces nuc in tertia. nuc in quarta. nuc in quinta ac ceteros mo/
dos. nuc in durale. nuc in naturale. nuc in b mollem. Qd si qs cantui incubes
neglexerit. se tam egregiam arte nancisci posse speret minime.

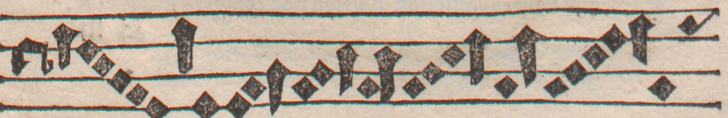
Sequitur igitur sex vocum musicalium exercitium.

Primi b mollis deductio sed si quis reliquis cantibus exercitia ba

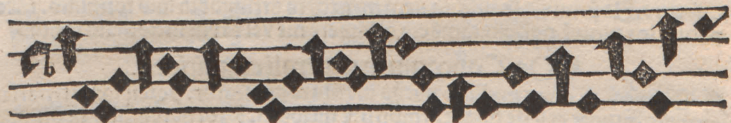
bere voluerit transponat illud primo ad F ut vbi incipit primus

aduralis. Secundo ad F faut vbi incipit primus naturalis. Ter

rio ad gsolreut vbi incipit secundus h duralis. Et sic de ceteris

¶ De Tonis Caput Quartum.

Tonus musicus e regula certa p ascēsum et descēsum quēvis cantū in fine dijudicās. Quoz apud grecos tm̄ quoz fuisse p̄stat: videlicet Prothus: Deuterus: Tritus: z Tetrardus: vñ z quatuor tm̄ finales habemus. ¶ Posteri aut̄ hos vidētes nō sufficere ob eoz discordiā quā in altū z pfunduz habuere: quēvis tonū in duos p̄cis sunt. vtpote Prothū in p̄mū z secūdū. Deuterū in terciū z quartū. Tritū in quintū z sextū. Tetrardū in septimū z octauū atq; iccirco nūc octo habem⁹ modos. i. tonos in duos p̄cis partitos. Vñ de nūero ipari p̄stātes. s. p̄m⁹. certius. q̄ntus. septim⁹: autēctici siue p̄ncipales nūc p̄anf. Alteri vero de nūero pari p̄stātes: puta secūdus. quart⁹. sextus. octauus: plagales seu collatores vocant. Quoz tenores subiectis notulis p̄noscuntur.

Hos tonos vna cum sedibz suis diligenter obseruat̄ adolescētes
qm̄ in his fundātur regule tonoz sequentes. Item psalmoz in tonatio ex his
haberi potest. Nam p̄mus: quintus: z septimus in quinta supra sedem finalez
regulariter in tonari volūt. Secūdus z sextus in tertia. Quartus z octauus in
quarta Tertius aut̄ in sexta. Per has sedes remouet̄ error differentiaz Nam
differentie p̄mi: quarti z sexti incipiunt in alamine si regulariter formātur. sed
si transponūtur: tunc in elami acutum. Sed differentie tertij: quinti z octauū in/
cipiunt in dolfaut sicut earū tonus p̄ncipalis. Si autem transponūtur: tunc in
gfolreut acutū. Septim⁹ cum suis differentijs in dlasolre sumit̄ inicitū. Hec om̄
nia si distincte scire volueris: sedes finalis te docebit.

¶ Item qui toni habēt mi in bfa hmi dicuntur duri sicut Tertius: quart⁹: septi
mus z octauus. Qui vero in eodem loco fa habent dicuntur molles. vt quintus
et sextus. At p̄mus z secundus neqz mi neqz fa attingūt in suis formulis. ideo
naturales dicunt. possunt tamē eis assumere mi vel fa s̄m melodiam cantus

¶ De Tonozum in generali cognitione.

¶ **Uiamēsi Tonus musicus varijs modis cognoscatur.** potest tamē trisartaz
cognosci. vtpote ex sede finali: Ambitu: z melodia. Ubi notandū q̄ in p̄ncipio
cognoscitur cui differentie subijciēdus sit. In medio cātus habet̄ distinctio Aut̄
tenti z plagalis. In fine ton⁹ in generali cognoscatur. de quo tres sequunt̄ regule.

¶ Prima de sede regulari

¶ **Omnis cantus regularis exiens in dolfaut est p̄mi vel secūdi toni.** In Ela
mi est tertij vel quarti toni. Exiens vero in ffaur: est quinti vel sexti toni. In
Bfolreut vero exiens: septimi vel octauū est toni.

¶ Secunda de sede irregulari.

¶ **Omnis cantus trāspōsitus exiens in alamine est p̄mi vel secūdi toni si ca
natur in bfa hmi mi.** Exiens autē in bfa hmi est tertij vel quarti toni si in bfa
hmi mi dicitur. In dolfaut vero finem habens est quinti vel sexti toni. Exiēs
autem in ffaur est septimi vel octauū toni. Si canatur in hmi fa. Si vero mi
est quinti vel sexti toni.

¶ Tertia de sede irregulari

¶ **Omnis cantus transpōsitus exiens in Bfolreut est p̄mi vel secūdi toni si
in bfa hmi fa dicitur.** In alamine vero finem habens est tertij vel quarti toni.
In bfa hmi quinti vel sexti toni. In dolfaut autem exiens est septimi vel octa/
ui toni. si canatur fa in bfa hmi.

¶ Et ambitu vero cognoscitur tonus duabus regulis. Prima.

¶ **Omnis cantus Autētus vt sunt p̄mus. tertius. quint⁹ z septim⁹ a sede fina
li regulariter ad octauā eleuat̄. p̄ceditur tñ ei ad nonā vel decimā chordam ascē
dere. Descendere vero ad secūndā regulariter de licentia ad quartam**

¶ Secunda regula.

¶ **Omnis cantus Plagalus vt sunt Secūdus: quartus: sextus z octauus a se
de finali habet̄ eleuationē ad quintā regulariter. P̄ceditur tamen ei ad sextaz
vel septimā chordam ascendere. Descendere vero potest regulariter ad quar
tam. de licentia vero ad quintam: vt in subscripta patet figura**

¶ Sequitur figura.

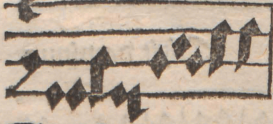
Ambitus	
Prophete	Ambitus
Sedes si.	Plagalis
	Ambitus
	Plagalis
	Ambitus
	Plagalis
	Ambitus
	Plagalis

De Tonorum in speciali cognitione.

Nunc autem in speciali de quolibet tono Et primo de primo tono de quo talis datur regula. Omnis cantus exiens in Dsolre: et in prima clausula ascendens in alamire ubi incipit tenor primi. Si denique sepius ibi placuit fuerit: et tunc in fine ne decess de alamire ad dsolre ceciderit est primi toni. ut patet in subscriptis exemplis in quibus tonorum principia notari volo. Nam tot quilibet tonorum habet principia. que de ipso ponentur exempla. non curado si ulla exempla ad differentias tonorum respiciunt. quoniam inter tonum principale et eius differentias hic parum distinguimus. Ideoque de quolibet tono dabitur una regula generalis ad omnes differentias. Exempla sequuntur.

Mulieres Ecce tu pulchra es Tecum principium Salve

Habet autem primus tonus quinque differentias: de quibus sigillatim nihil dicitur sumus. quoniam ad veram solmisationem et ad psalmodiarum intonationem a suo principali Evouae non variant: praeterquam in fine. Quare de singulis dare regulas non videtur tam operosa quam laboriosum: Cum hominibus differentie libris antiquis diligentia sufficienter inscripte sunt. Item in assignandis differentijs aliqui diversum sunt: quare qui vis se suae ecclesiae conformare.

Sequuntur ergo differentie primi toni.

B

Versus Responsoriorum Primi toni

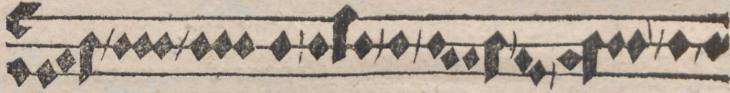
Prima dicitur Secunda Tertia

Quarta Quinta Primus ut iste sonus

tibi versus erit resonantia

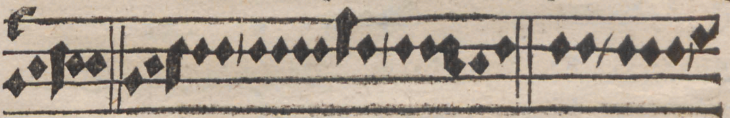
Versus In
troituum

Prima etate plasmati sunt Adam et Eva: et positi sunt

Intonatio
psalmodiarum
maiorum

in sede beata Evouae primi toni. Magnificat anima mea

Intonatio
psalmodiarum
minorum

domini. Benedictus dominus deus israel Dixit dominus

domino meo sede a dextris meis Credidi propter quod locutus sum

Illud tamē notatu dignū existimamus ⁊ nequāq̄ pretereundū in psalmoz in tonatiōe duplicē in tonādi esse formā: vnā q̄ fit in pausis productis: vbi nō ponunt dictiōes monosyllabe vel hebraice: aut apud nos i declinabiles vt sunt me/te/se/ fac: Dauid: Israel: Syon: Hierusalē. Alterā q̄ fit in pausis corruptis vbi ponunt dictiōes iā dicte ⁊ silles que oēs p̄tra toni naturā debet eleuari. vt in antedicto exemplo (credidi) cōprobatum est

De secundo tono qui nullam habet differētiā talis dat Regula Omis cātus finit in B̄solre: si sepius blāt in ffaut vbi ē Tenor secūdi toni si quoc̄ re in are tetigerit: nō obstāte si aliqñ alāmi re aut etiā b̄fah̄mi aut c̄solfa ut aut diāsolre tetigerit si saltem raro id fiat erit secūdi toni

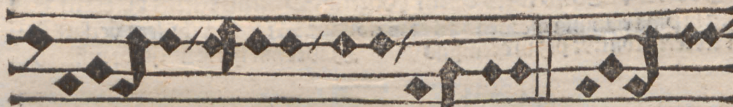
Verū bi duo toni scz p̄mus ⁊ secūdus aliqñ trāspōnunt ad alāmi re: ⁊ tūc debet cant̄ mi in b̄fah̄mi. Itē aliqñ trāspōnunt ad B̄solreut tūc fa d̄z in b̄fah̄mi. ⁊ mi in alāmi re, ⁊ re in B̄solreut, ⁊ tūc in elāmi acuro d̄z fa si cātus ad elāmi atcēderit ⁊ non vitra. Et hoc p̄sertim veritatem habet in cantu figura/ tuo: rarissime in cantu plano. Exempla regule

Miserator dominus

Ait petrus

Dex glorie

Magnificat anima

mea dominum

Benedictus

dominus

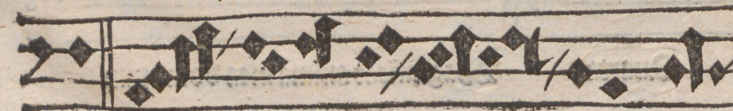
deus

israel

Dixit dominus domino

meo sede a dextris meis. Credidi propter quod loquutus

sum

En dulcedo

sonum

tibi

con

Uersus re
spōsiozū
sc̄di toni

cinit i sta se cum dum

¶ Versus Introituum.

Secunda etate natavit archa diluio
Sentiant tuum omnes iuuamen

passim flu ente

¶ De tertio Tono talis datur Regula. Omnis catus exiens in Ela
mi z in pma clausula ascendens ad fa in clausula. Si sepius ibidem versat? fue
rit est tertij contr? per in exemplis **Habet aut hic ton? quoz dicitias**

Quando nata est Qui de terra est Domine

mi rex **Prima differētia** **Secunda** **Tertia**

Quarta **Dignificat anima mea dominum**

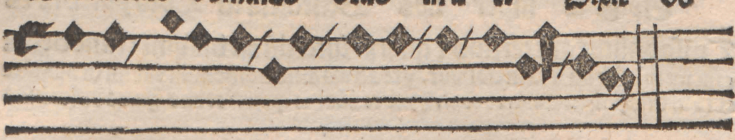
Handwritten marginal notes in the bottom left corner.

Faint handwritten notes or bleed-through at the bottom of the page.

Benedictus dominus deus israhel Dixit do

minus domino meo sede a dextris meis

Responsoriorum versus

Versus Introitus Tertij Toni sequitur

Tentatus Abraham tertia eta te dilectum

Isaac mactare probat

De quarto Tono talis datur Regula. Omnis cantus exiens in Elami si sepius psatur in alamine vbi e tenor quarti toni z in bfa hmi sepe voluitur neqz curet si ad secundu elami etiã eleuat. nam hoc huius toni est pprium Ita tamen q in finali clausula de alamine lente ad sedem suaz procedat: e quas si toni. vt his exemplis comprobatur

U i gi la super nos **Benedicta tu Tota pulchra es**

Trāspōnūtur autē tertius ⁊ quart⁹ interdū ad bfa hmi : tunc debet
cani mī in bfa hmi ⁊ fa in c sol fa ut. Itē ad alamire trāspōnunt tūc mī in alamire
et fa in bfa hmi modulari debet. Habet autē hic quart⁹ tonus q̄tuor differētis

Prima

Secunda

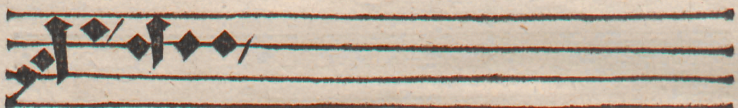
Tertia

Quarta

¶ Sequitur Intonatio psalmoz maiorum

Magnificat anima mea dominum Benedictus dominus

deus isra el

¶ Intonatio psalmoz minorum

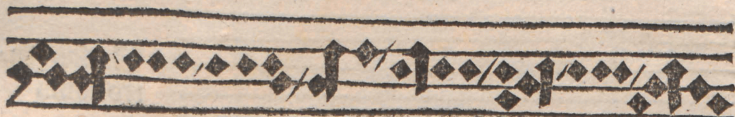
Dixit dominus domino meo sede a dextris meis.

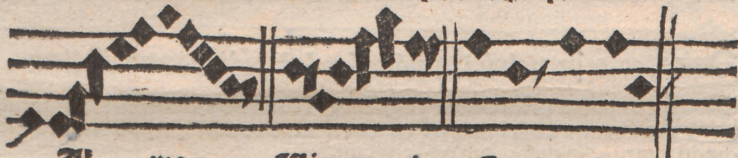
Credidi p̄ter q̄ locutus sum Versus responsorior

Sequitur versus Introituum

Quarta etate moises legis tabulas accepit in monte Syna
De quinto tono talis dat Regula. Omnis car⁹ finē hñs in flaut:
Si in p̄ma clausula sol in dolsaut arigerit: z sepius ibidē p̄satus fuerit. demā
q̄ preceps ad finē ceciderit est quinti toni. vt patet in exemplis

Al ma Vincen ti Ecce dominus

Habet autem hic tonus vnam differentiam

Unica differentia Magnificat anima mea dominum

Benedictus domin⁹ de⁹ israel Dixit dominus domi

no meo sede a dextris meis Credidi p̄pter q̄d loquor

tus sum Versus responsorium

Versus Introituum

Quinta etate preualuit David in funda lapidis contra Goliath

¶ De sexto tono talis datur regula. Dis cātus exiens in ffaur: Si plerūq; in alamire z bfa hmi ffat: est sexti toni: nō obitāte q; sepe ascendit ad secundū ffaur. Habet vnam differentiam.

¶ Trāspōnunt autē q̄ntus z sext⁹ ad cōlfaur. z tūc modulāt mī in bfa hmi. Itē ad bfa hmi trāspōnunt: itūc in alamire q̄z mī z in bfa hmi fa. Exempla regule.

In marie yginis vtero Rotū fecit dñs Unica dñtia

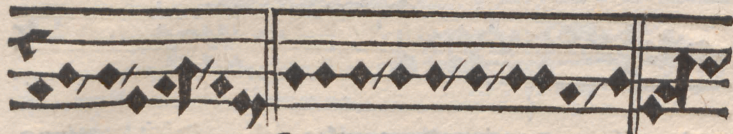

Magnificat

Benedictus

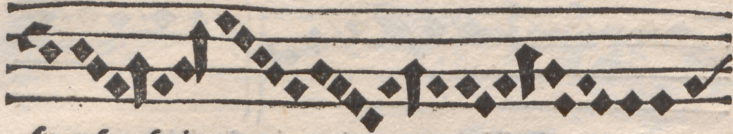

Dixit dominus

Credidi propter

Ver

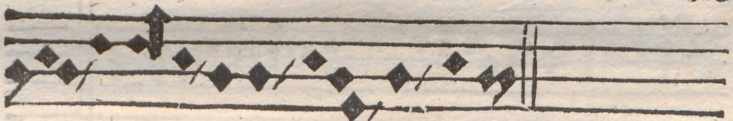

responsoriorum

Versus Introitum

Saluator noster dominus

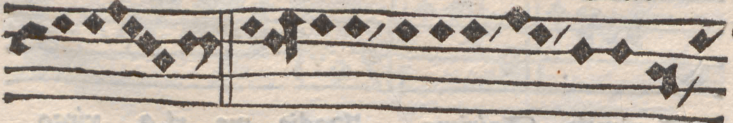
Deus etate sexta natus est nobis
De septimo tono talis datur regula. Dis catus non traspositus
exiens in g solreut. z in pma clausula ascendens in d iasolre: Si sepius ibide verō
satus fuerit: est septimi toni. vt his exemplis cōprobatur.

Eros tum est Redēptionē misit Dis spiritus

De susce pit Prima Secunda Tertia

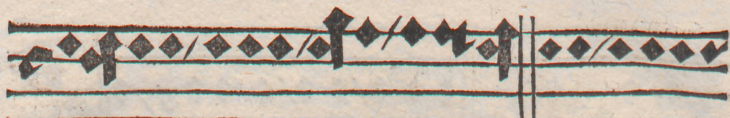

Quarta

Dagnificat anima mea dominum

E

Hic at qm
oz dicitur.

Benedictus dominus deus israhel Dixit dominus

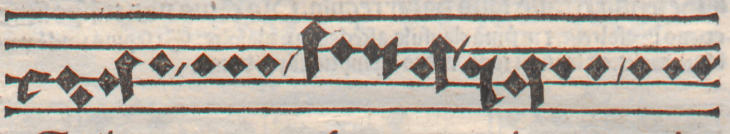
domino meo sede a dextris meis Credidi propter

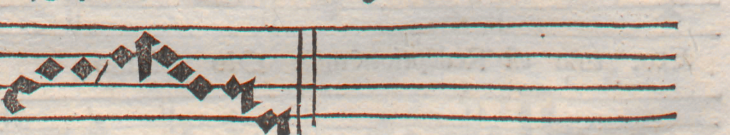
qđ loquutus sum Versus responsoriozum

Sequitur versus Introituum.

Septima etate resurgamus ratio nem meri

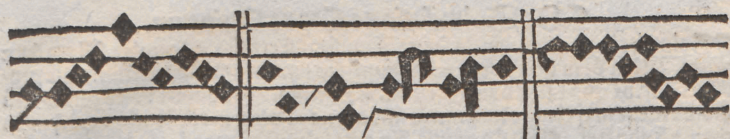
torum reddituri

¶ De octavo talis datur Regula

Omnis cantus exiens in B solreut: 2 lente ascēdens ad fa in c solfaut: Si plerumq; ibidem versatur: est octavi toni. vt patet in exemplis

Sapientia Spiritus Hodie maria virgo

Anime impiorum Veni sancte spiritus Prima

D³ h ton⁹
quor⁹ d⁹as

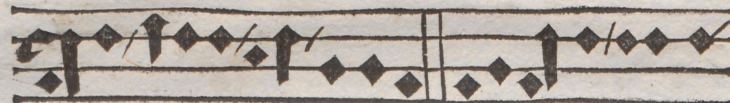

Secunda

Tertia

Quarta

Quinta

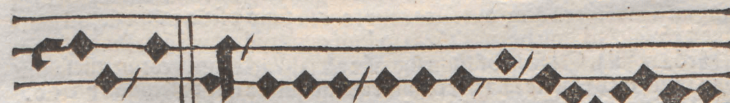
ficat anima mea dominum Benedictus domi-

nus deus israel Dixit dominus domino meo

sede a dextris meis Credidi propter quod lo-

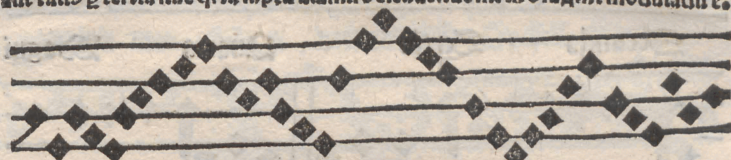

cutus sum In exitu israel de egipto &c.

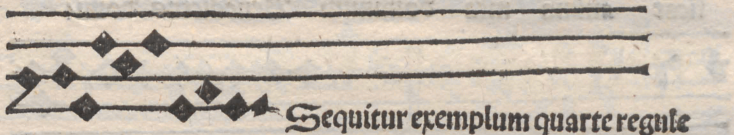

¶ De Solmifatione Caput Quintum.

¶ Solmifatio est modulando sex vocū musicaliū expōitio. ⁊ ē duplex. Vera sc̄z ⁊ Ficta. Vera d̄r in qua voces nō fingunt: sed fm naturalem p̄cessum scale pronūnciātur. de qua tales dant Regule. ¶ Prima. Modulari volēs cantū: stu diose videat in q̄ clauē cātus inītiū sumat: ne eā dicat modulando vocē q̄ in ea clauē nō poneret. ¶ Sc̄da regula. In om̄i solmifatiōe ton⁹ ipse ē inspiciendus. Nā diuersoz tonoz diuersi sunt solmifandi modi. Quippe in b̄fah̄mi h̄i fa il li vero mi exposulāt. ¶ Tertia regula. In om̄i cātū dūtayat fa obseruādum est. q̄ habito reliq̄ syllabe sua spōre se offerūt. ¶ Quarta regula. Solmifare volēs cātū p̄mi vel sc̄di toni aiaduertat ascēsus sup̄ alamire. Nā si talis p̄ sc̄dam tm̄ supra alamire eleuat. mox declinās ad ffaut fa in b̄fah̄mi modulari d̄z. Si aut̄ talis p̄ tertiā siue q̄rtā supra alamire eleuat. tūc mi in b̄fah̄mi modulādū ē.

Exemplum Regularum

Sequitur exemplum quarte regule

Exemplum quarte regule.

¶ Ficta aut̄ solmifatio d̄r q̄ p̄ fictas voces modulaf. hoc ē p̄ eas q̄ essentialiter in eis d̄ clauibz nō p̄tinent. de q̄ tales dant regule. ¶ Prima regula. Si fa in b̄fah̄mi signaf: vt in q̄nto aut sexto tono: aut in p̄mo ⁊ sc̄do trāspōit: ad ḡsol reut ⁊ eēt salt⁹ ad h̄mi deozsuz. tūc fa in h̄mi canit. p̄ octauā q̄ d̄r p̄ma p̄fectio. ¶ Sc̄da regula. Si fa in b̄fah̄mi signaf ⁊ eēt salt⁹ ad elami deozsuz: tūc solmif sans ex illo mi d̄z facere fa. ⁊ hec regula respicit quintā que d̄r secunda p̄fectio. ¶ Tertia regula. Si fa in b̄fah̄mi signaf ⁊ eēt salt⁹ ad elami sursum. tūc fa canitur in elami p̄pter seruandā p̄fectionē. Alias em̄ quarta nō maneret in sua p̄ pria melodia. nam in quarta quinta ⁊ octaua fa contra mi cani debet nunq̄.

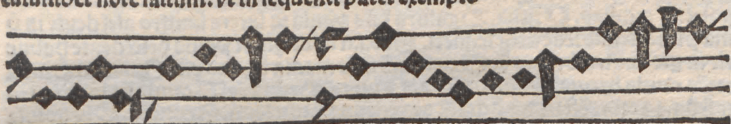
Exempla autem harum regularum hoc concentu p̄cipiuntur

De clauium transpositione Caput Sextū 2 vltimū.

Transpositio ē clauis signate ob cācus vel ascēsum vel descēsum de linea ad li-
 neā trāslatio. Si qdē sole clauis signate (q̄ vel sole exp̄sse signant) trāspōnuntur
 atq; oēs in linea situant: ac vnaq; ab altera sibi, prima diapētes intervallo di-
 stat. Deptis Lut 2 Faur. q̄b; septima interiacer. Quelibet p̄o clauis solū eas
 regit notulas q̄ sequunt ip̄am imēdiare. sane imēdiare sequuntur dū nulla alia
 interponat clauis. Clauis aut̄ interposita vim p̄oris clauis destruit: nō quideꝝ
 rōne cācus. h̄ rōne ascēsus 2 descēsus. Pro q̄ hāc subnectim⁹ regulā Regula.
 Omnis volēs iudicare distantiā notarū: videat q̄ntū vltima nota p̄cedētis
 clauis distat a notula sequētis clauis Ille p̄ talē cōsiderationē facillime inueniet
 cuiuslibet note saltum. vt in sequenti patet exemplo

Sacerdos in eternum

¶ Hinc Musice plane s̄me q̄dem p̄tis huius instituti opelli.

Artis musices pars secūda Musi-

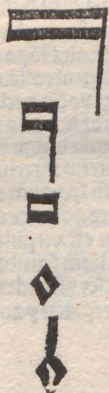
rabilem: quē vocant: cantum manifestans.

¶ Musica mēsuralis ē que vario modo: variāq; vocū harmonia
 modulaf. Et est s̄m hui⁹ opelli diuisionem in. xij. cap̄tra discretā.

De notularū figuris Caput Primū

¶ Figura ē representatio vocis recte atq; om̄misse. Recte qdē vocis figure s̄nt
 ip̄le notule. Om̄misse vox pausis ip̄sis declarat. S̄nt aut̄ q̄nq; figure essentia-
 les. s. maxima. longa. breuis. semibreuis 2 minima: q̄ his figuris describi solent.

¶ Quinq; essentielles
 figurarum notule

Maxima

Longa

Breuis

Semibreuis

Minima

L 19

a
b
c

¶ Similā vero posteritas ad elegātiōzē ornatamq; melodiā duas in prels equas distinguit q̄s semiminimas vocam⁹: descriptas q̄dē vt minimas h̄ pleno corpe: vel vacuo vncata dextrosuz ꝑgula. h̄ mō: a: Rursus semiminimā duas in prels equas distinguit q̄s fufas nominār pleno corpe scriptas vt semimintimas: h̄ vncata dextrosuz ꝑgula. vel vacuo cū duob; vncis vt hic B: Semifufam at̄ plerūq; describūt vt fufam plenā vncata dextrosuz ꝑgula. vt vacuā h̄ vncata dextrosuz ꝑgule summitate: āgulo in sup deorsum vncato: hoc mō: c:

¶ De Ligaturis figurarum Caput Secundum

¶ Ligatura ē simplicū figurarū ꝑ tract⁹ debitos ordinata: ꝑiunctio. Ligabiles notule sunt quatuor. Semibreuis, breuis, lōga z maxima. de q̄b; hæc breues ponam⁹ regulas. Prima. Ligatura h̄is ꝑgulā in latere sinistro ascēdente in ꝑma ꝑinet semibreue atq; sequēti. Secūda. si nota h̄mōi ꝑgulā descēdente habuerit in ꝑte sinistra: breuis ē. Tercia. Quis media breuis est. Quarta. Prima carēs cauda breuis ē scādente scōba. Quinta. Prima carēs cauda fit lōga cadente scōba. Sexta. Ultima q̄drata depēdens fit tibi lōga. Septima. Dis notula h̄is caudā in dextro latere siue ascēdente siue descēdente longa est

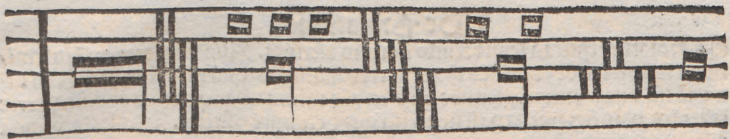
Exēplū ꝑme Secūde Tertia Quarta

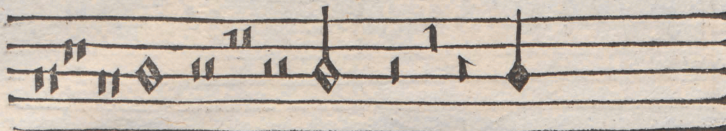
Quinta Sexta Septima

De Pausis Caput Tertium

¶ Pausa ē figura artificiosam a cātu desistentiā mōstrās: q̄ cantorib; innuit a cātu se ꝑtinere. H̄c musici ad refectionē vocis: z ad cātus suauitatē instituerūt. Pausarū alia gnalis. alia modi. alia lōga. alia pausa. alia semipausa. alia suspīriū. alia semisuspīriū. **¶** Pausa generalis est virgula simplex vel duplex per omnes lineas chozi ducta: finemq; vocis declarat. Pausa modi est trium temporū id ē breuiū virgula: que quatuor lineas attingens tria integra occupat spacia: hec longam ꝑfectam valet. Pausa longa duarum scz breuium est virgula: duo integra trium linearum cōplectens intervalla. Pausa est virgula ducta a linea ad lineam viciniorē: vñum tm̄ spacium cōplectens: z valet breuem. Semi/pausa est virgula que alicui linee adherens ad medium tm̄ spacij descendit. hec semibreuem valet. Suspīrium est virgula linee apposita ascendens ad mediū interualli vicinioris. hec dim̄ idiam semibreuis obtinet quantitātē. Semisuspīrium describitur vt suspīrium: scz ascendens vncata sinistrosum summitate. es valet semiminimā. Sūt igitur ipsarū pausarum descriptiones hoc modo

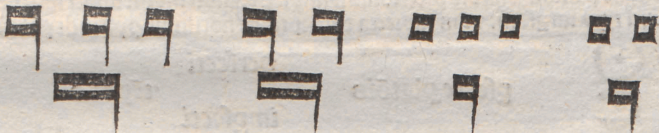
Generalis Modi Pausa longa Pausa

Semipausa Suspirium Semisuspirium

¶ De modo tpe et prolatione Caput Quartum

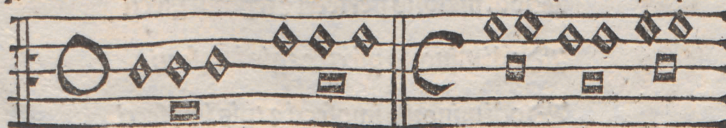
¶ Modus est mensura longarum in maximis: et brevium in longis. Est enim (quoad modum et in ceteris rebus) in notulis secundum temporis mensuram et ipsarum numerum notularum seorsum servandus modus: que a moderata modulatione dictum putatur. Et est duplex: modus scilicet maior et minor. Modus maior est longarum in maximis debita mensura. Minor autem modus est brevium in longis sub debito numero consideratio. Rursus modus est duplex: perfectus scilicet et imperfectus. Perfectus igitur modus est quem in ipsa maxima tres longae: et in longa tres breves possunt. Imperfectus vero quem maxima duas longas: et longa duas tamen breves claudit. Binaria enim huiusmodi notularum consideratione imperfecta existunt: perfecta vero ternaria: ut hac descriptione percipitur.

Modus maior perfectus modus maior imperfectus modus minor perfectus Modus minor imperfectus

¶ De Tempore

¶ Tempus quantitate brevium notulis ascriptam musicam intelligi voluerunt. Est enim duplex: Perfectum scilicet et Imperfectum. Perfectum tempus brevis notule grise semibreves ascribit: quod declaratur per integrum circulum in principio cantilene descriptus. Imperfectum pro tempore brevis figuram in duas semibreves distinguit. Nam semibrevis a semis: quod dimidium est: trahitur et brevis. Quia ipsa brevis dimidium am ducat quantitate. Huiusmodi autem binaria brevium resolutiones in cantilenis semicirculi declarari possunt. Nec semicirculum ipsum ut dimidium circuli existimes: sed imperfectus. Nam semium imperfectum sonat: quare semicirculo tempore imperfectum in brevis exprimit voluerunt. Perfecti itaque temporis et imperfecti demonstrationes huiusmodi notissime disponunt exemplo.

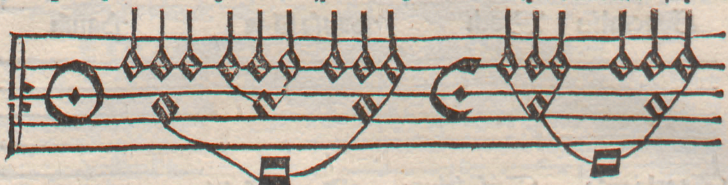

Tempus perfectum

Tempus imperfectum

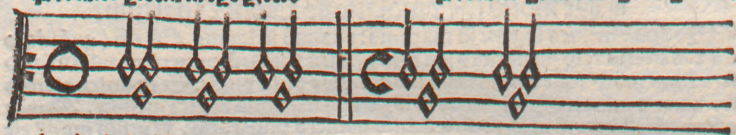
¶ De Prolatione

Prolatio ē q̄ntitas semibreuibz notulis ascripta. Alia nāq; ternariā in semibz breui recipit sectōez diuidēs ipam in tres minimas: quā pfectā vocār. Alia bi-
nariā tm̄ duas vnicuiq; semibreui ascribēs mimas. hanc impfectā dicit. Perfe-
ctā itaq; platiōez pūct⁹ spali signo iscript⁹ declarare s̄uevit. Impfecta s̄o desit
siere h̄mōi pūcto facile p̄siderat. 2. platiōes huiuscemodi h̄is demonstrā exēplis.

Prolatio pfecta in tpe pfecto

Prolatio pfecta in tpe impfecto.

Prolatio impfecta in tpe pfecto

Prolatio impfecta in tpe impfecto

¶ De Signis Caput Quintum.

Signū ē qd̄ pōre facit noticiā in cātu q̄ ad modū: tps̄ 2. platiōē. Frustra em̄
mod⁹: tps̄ 2. platiōē absq; signis agnoscerent: q̄ priorē eoz dāt cognitionē. Ele-
tū signoz aliud platiōis pfecte, aliud impfecte, aliud modi, aliud tps̄ perfecti,
aliud tps̄ impfecti, vt in subiecta descriptione notissime p̄phendi potest

perfecte platiōis

perfecti

tēporis

impfecti

impfecte platiōis

perfecti

tēporis

impfecti

diminutionis

perfecti

tps̄

impfecti

Signa q̄
trinfeca

Modi maioris perfecti 2 tēporis pfecti

Modi minoris pfecti 2 tps̄ impfecti.

Modi minoris impfecti 2 tps̄ impfecti

¶ **R**ecessores em̄ musici circulū absq; numero pfecto tpi: 2 semicirculū tpi impfecto ascribūt. Pūctū insup signo tpi inscriptū pfecte platōi: ac absentia pūcti impfecte platōi attribuētes. Terū si nūer⁹ apposit⁹ fuerit circulo vl semicirculo tūc nūero tñario 2 binario tps pfectū ac impfectū declarat. Hodū insup pfectū circulo (q; pfecta sit figura) ascribi volūt. ac impfectū modū semicirculo tali nūero pposito declarātes. ita vt nūer⁹ circulo vl semicirculo postposit⁹ diminiutionē innuat. Inde 2 pfectā martiarū q̄ritate: q; maior in ipsis mod⁹ p̄stat: mō strāt h̄ mō Oz. Demū pfectū minozē modū in lōgis h̄ declarat signo Oz. Lō strāt igit̄ platōnē sine tpe: atq; modū maiorē sine minozē, 2 minozē itē sine tpe in cātilenis p̄stitui nō posse. ¶ **P**reterea mod⁹ maior pfect⁹ duab; ipsis triū spatioz pausis declarat. atq; vnica insup triū tēpoz pausa: Ac etiā triū lōgarū repletiōne minorū modū pfectū oñdit. P̄ps aut̄ pfectū triū breuiū repletiōe: aut duabus semibreuiū notularū pausis p̄ncipio cātilene descrip̄t facile p̄siderat. At p̄latiō pfecta triū semibreuiū repletiōe: aut duabus minimarū pausis p̄tigitis ple-rūq; in frōte cantilene descriptis notissime p̄phendi potest. Exēpla sequuntur

Signa in
trinfeca

Hodū maioris pfecti   Tēporis pfecti   Prolatiōis pfecte
¶ **P**ursus signozum aliud Reinceptiōis. Lōueniētie. Pausē gñalis. b mollis. h̄duri. F̄faut: 2 colfaut. q̄ signa extrinfeca his figuris demonstrantur

Reincep   Lōue   Pausē   b moll   h̄duri   F̄faut   colfaut
tōis sig^m   niētie   gñalis

¶ **D**e partibus Figurarum Caput Sextum

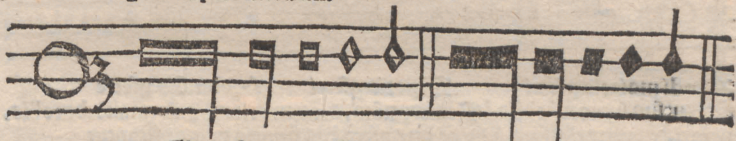
¶ **F**igurarū alia bz ps p̄pinqua. alia remora. alia remotior. alia remotissima. Pars p̄pinq̄ ē illa in quā immediate resoluūt suū totū: vt lōga respectu maxime et breuis respectu lōge. 2 semibreuis respectu breuis: atq; minima respectu semibreuis. Pars remora ē illa in quā 2 suū totū vnica media naturali ordine iterat. vt breuis respectu maxie q̄s in sola lōga resider. Atq; semibreuis respectu lōge: q̄b; sola breuis insonit. Et minima respectu breuis q̄ solū semibreuē intercipiūt. Pars remotior ē illa in quā 2 suū totū due notule maiores naturali ordine disponunt. vt semibreuis respectu maxie: q̄ (extremitate p̄cepta) lōgas et breuē medias circūangūt. Pars remotissima ē illa in quā 2 suū totū tres figure maiores naturalr̄ resider. vt minima respectu lōge: q̄b; lōga breuis 2 semibreuis naturaliter interdudunt. que accidētia p̄ozib; q̄ncq; figuris ascripta sunt

¶ **D**e figurarum impfectionib; Caput Septimū

¶ **I**mpfectio ē alicui⁹ figure in numero ternario dep̄dario. Et ē duplex. Totalis 2 Partialis. Totalis sit quū p̄se trīa notule ps detrahūt. 2 h̄ mō notula ternarij nūeri capax impficif a sua p̄e p̄pinq̄. 2 sic lōga a breui: breuis a semibreui: semibreuis a minima impficif. aut ab aliq̄ equalete: cuiusmodi sunt notule

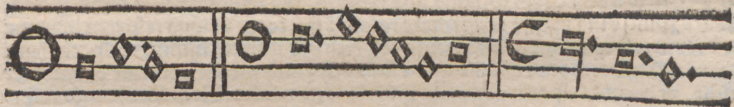
D

minores: aut pause ipsi correspondentes. Partialis est remotio tertie partis non ro-
 tius uoluntate: si alicuius partis et si siue prope siue remote. et sic longa a semibreui (gra-
 breuis perfecte in ea clulsa) imperfecta. et breuis a minima ratione semibreuis quam continet
 ¶ Imperfectibilium autem figurarum alia partes terminum. alia terminum agens. alia partes et agens si-
 mul. Figura partes terminum est sola maxima. hec cum a diuersis possit figuris multimode
 imperfecta: nulla unquam figuram imperfectam. Nam maiorem in quantitate figuram nusquam precedit
 aut sequitur in cantilena: cui possit tanquam pars tertia imperfectibilis applicari. ¶ Figura autem
 agens terminum est unica videlicet minima: que etiam alias: pura semibreuis in platone perfecta
 imperfecta quam ternaria parte quantitate resolutione ipsa non parit ab altera nunquam
 imperfecta. ¶ Figura autem agens et partes est que imperfecta: per et imperfecta. Sunt enim tales. lo-
 ga. breuis. et semibreuis. per enim unquamque et maiorem imperfecta: et a minore imperfecta.
 Omnis enim figura imperfectibilis per vel a parte ante. vel a parte post terminum. vel ab utra-
 que imperfecta. Pausa autem nunquam imperfecta. nec sillis simile imperfecta poterit. Immo
 notula imperfecta sepe minor erit imperfectibilis. Imperfectio insuper solum fit in quantita-
 tibus perfectis ob numeri ternaria substitutione. ubi sepe minor notularum ternaria diuisione
 fieri debet secundum numerationem notule maioris cuius est quantitas perfecta. Per colore item no-
 tula ipse imperfecta possunt. ita quod color in omnibus spectibus superioribus aufert tertiam
 partem et designat imperfectionem.

De Puncto Caput Octauum.

Punctus in proposito est minimum quoddam signum quod notulis accidentaliter sponit vel
 postponit vel interponit. Et est triplex. diuisionis scilicet perfectio. et additio. et di-
 uisionis punctus est qui sponit vel postponit alicui notule ipsam nec auget nec mi-
 nuit. sed ad precedentem vel sequentem eam indicat applicandam et connumerandam: per perfectio-
 ternaria in notulis diuisione. ¶ Punctus autem perfectio est qui postponit alicui notule
 perfecte: que si a minore eam precedentem et sequentem possit imperfecta ipsam in propria facie per-
 fectione remanere. ¶ Punctus vero additio qui postponit alicui notule imp-
 perfecte: ipsi notule mediam partem addit. Exempla sequuntur.

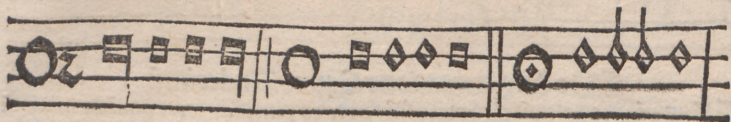

Diuisionis punctus   Perfectionis punctus   Additionis punctus.

De Alteratione Caput Nonum

Alteratio in figuris mensurabilibus debet propter valoris secundum notule formam duplica-
 tio. Et fit que admodum imperfectio in quantitatibus perfectis ob numeri ternariae prolatione.
 Quotiescumque igitur in platone perfecta due terminum minime: in tpe perfecto due semibre-
 ues: in modo minori perfecto due breues fuerint residue ultra ternaria quantitate diu-
 meratione. scilicet sepe alterat. Pausa autem non alterat. neque maxima: qui non habet
 maiorem se. neque in semiminima ceterisque figuris diminutionibus poterit fieri alte-
 ratio. ¶ Minima alterat ad perfectio- parte platone diuisione. Semibreuis autem
 ad perfectio- parte diuisione perfectio- parte alterat. Breuis ad perfectio- parte diuisione

perfecti numerosam integritate alteratur. **L**oga ad modi maioris perfecti ternariam consideratione implendam solet alterari. **P**otest tamen tolli alteratio sicut imperfectio per punctum divisionis, vel per notularum repletionem

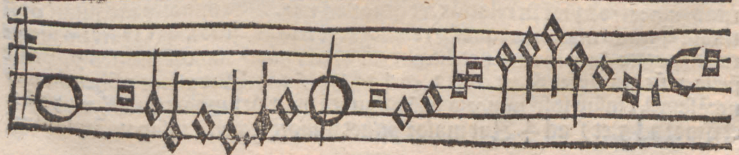
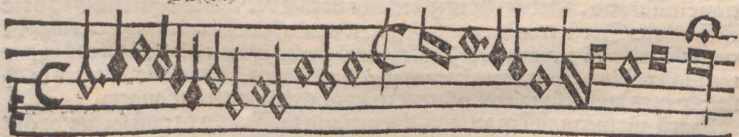

Ex^m modi minoris perfecti **T**emporis perfecti **P**rolationis perfecte
De Diminutione Caput. Decimū.

Diminutio in mensurabili cattu est abstractio certi valoris constituti ab ipsis figuris. **T**ribus enim modis solet a musicis demonstrari. **P**rimo modo canonicè. **S**econdo proportionabiliter. **T**ercio virgulariter. **C**anonice considerat diminutio quatuor figurarum gradus declinat. **z** variant in mensura secundum canonis ac regule inscriptam sententiam. **P**ura hac descriptioe. **V**aria sit longa: longa brevis, et hmoi. **T**unc maxima ipsa ponit per longa, longa per brevis, brevis per semibrevis, semibrevis per minima. **A**ccipit huiusmodi diminutio, et a proprio sensu plerumque accipitur solet. **H.** scilicet canone. **B**revis sit maxima, semibrevis longa, minima brevis: sicutque diversimode: quod arbitrarie musicorum dispositio procedit. **q**ue imprope sumpta est hmoi diminutio: cum potest augmeti quod diminutio perducatur effectum. **P**roportionabiliter sumpta diminutio est que propriis numerorum characteribus certam proportionem probantibus constituit. **D**e qua vide Franchini in. iiii. libro quem totum de proportionibus inscripsit. **V**irgulariter disposita diminutio est que in hac mensurabili figurarum descriptioe per singula signum temporis scindentes declarat. **h**ec proprie temporalis petit mensure: non ipsis figuris, namque tali signo ipsa minuetur mensura: non notularum numerus. **B**revis enim temporis perfecti siue diminute siue integre deducatur: tres semper continet semibreves integra perfectione servata, **E**odem quoque modo duas semper semibreves possidere gignitur brevis temporis imperfecti: etiam ipsi diminutioni subiecta: quod presentis notatur exemplo.

Cantus

Tenor

¶ De Augmentatione Caput Undecimū

¶ Augmētatio ē alicui⁹ cātilene in suis notulis plurificatio. vt ponēdo minima p semibreui. semibreuē p breui z hmoi. Et cognoscat p circūlū vel semicirculū cui inscrip⁹ est pūct⁹. plerūq; penes vnā dūtaxat cātilene pte postū hoc modo.
 ¶ Et sic minima valet tactū. Si autem oēs cātilene ptes pūctū in circulo vel semicirculo pteat pfecta declaraf. in q̄ tres minime aut pfecta semibreuis tactū mēsuraf. Verū intrinsecū augmētationē indicū est. paucitas notularum in vna carminis pte dispositarū sine signo repetitionis In augmentatione insuper pause non secus ac notule augentur

¶ De Tactu Caput Duodecimū

¶ Tactus ē p̄tinua motio in debita mēsurā p̄tera. Tact⁹ aut p figuras z signa in singulis musice gradib; fieri hz. nihil em̄ aliud ē nisi debita z pueniēs mensura modit̄p̄is z plarōis. fm̄ em̄ horz diminutōez z augmētatōez figure notulaz rāgunf. cui⁹ p̄tore agnitōnē signa indicare hnt. Quor̄ ac vnaq; figurarum in singulis etiā q̄ntitatib; valeat tact⁹ innotescit ex resolutōe figurarū fm̄ vnūct̄ cuiuscūq; signi informatōez. Verbi gr̄a. si scire velis q̄t maxima in isto signo Oz cōtineat tact⁹. eā in tres lōgas resolue. ac lōgā ipam (q̄ pfect⁹ in ipsa mod⁹ const̄tat) in tres breues. rursus breuē in duas semibreues (hmoi em̄ binariā breuiuz resolutōnē nūeri binarij declarat positio) z habebis i8 semibreues tot maxima In tali signo valet tact⁹. ¶ Nā vna semibreuis in qlibet signo pfecto mēsuraf tactū augmētate z p̄tōtib; dēptis. z si breuis in semiditact⁹ signo hoc mō mēsuraf tactū rāgēdo tardius tūc maxima q̄tuor p̄tinet tact⁹. dz em̄ resoluti i duas lōgas. z lōga qlibet in duas breues. Sillis sic p̄cessus in om̄ib; alijs signis

¶ De p̄portioib; Caput Tertiumdecimū z vltimū.

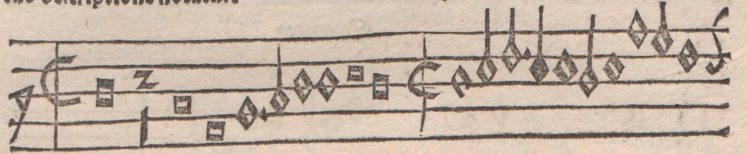
¶ P̄portio ē duarū quātētib; sine elusdē ḡn̄is q̄ntitatū certa alteri⁹ ad alterā habitudo. Verū p̄portioū alia eq̄litarz. alia ineq̄litarz. P̄portio eq̄litarz est duarū quātētatū equaliū ad inuicē respect⁹. vt duoz ad duo. 4 ad 4. z sic deinceps. Ineq̄litarz aut p̄portio ē duarū ineq̄liuz q̄ntitatū ad inuicē relatio. vt q̄ tuoz ad tria. 2 ad j. z sic deinceps. In cātilenis aut ineq̄litarz p̄portio ē equalens maioris p̄similiū notularū nūeri cū minore. vel cū maiore in diuisione z p̄nūctiōne mēsuratio. Debēt igit in p̄portioib; notule vel figure p̄pari silib; tā noie q̄ q̄ntitate. Si em̄ tres breues tp̄is p̄fecti duab; breuib; tp̄is imp̄fecti fm̄ p̄portioē sesquialtera p̄numerauerz. dissentiētē facies p̄portioē. Nā dū eas in partes suas resolverz (puta tres breues in 9 semibreues. z duas alias breues in 4 semibreues non sesquialtera p̄surget p̄portio. sed dupla sesquiquarta.

¶ Harū aut ineq̄aliū p̄portioū alia maioris ineq̄litaris dz quū ses maior q̄ntitas minor coequaf in relatiōe. vt q̄tuoz ad tria. Alia minoris ineq̄litarz quū minor q̄ntitas maior coequaf p̄ relatiōe. vt tria ad q̄tuoz. ¶ Maioris ineq̄litaris p̄portio q̄nq; modis p̄cedit. aut em̄ maior nūer⁹ minorz pluries p̄phēdit p̄tē. z tūc multiplex dz. vt 6 ad 2. et 4 ad j. et 5 ad j. Aut maior p̄phēdit minorz semel. z insup ipsi⁹ minoris vnā aliquotā pte z dz sup̄particularz. vt 3 ad 2. et q̄tuoz ad 3. et 5 ad 4. Aut maior p̄tinet minorz semel. z insup vnā ipsius m̄

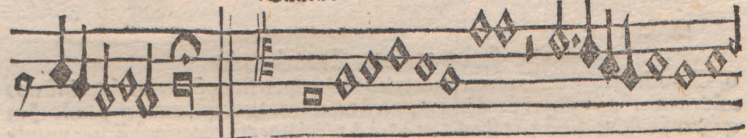

noſte premi aliquantū ex pluribꝫ aliquotis & dꝫ ſupportiens. vt ſi ad 4. et 7 ad 4. et 9 ad 5. et ij ad 6. Aut maior nūerꝫ ꝑtinet pluries minorē cū aliq̄ta ipſius ꝑte. & dꝫ multiplex ſupporticularꝫ. vt ſi ad 2. et 7 ad 3. et 9 ad 4. Aut maior hꝫ in ſe minorē pluries & vnā ꝑte nō aliq̄ta: pluribꝫ tñ aliq̄tis factā. & dꝫ multiplex ſupporties. vt 8 ad 3. et ij ad 4. et j 4 ad 5. et ij ad 3. Sūt & minoris ineq̄lita tis quꝫ gñā ꝑdictis appoſita iſdē vocabulis cū ꝑpoſitiōe ſub nūcupata. & vnꝫ autꝫ iſtarū infinite ſpēs ꝑuentiūt. ¶ Multiplex igitꝫ ꝑmū ineq̄litaꝫ genꝫ ē quā maior nūerꝫ ꝑꝑatus & ſuppoſitꝫ minori ꝑꝑhendit ip̄m intra ſe pluries ꝑaſſe. vt bis vel ter vel q̄ter & deinceps: ꝫ ſi bis maior ꝑtinet minorē dꝫ ꝑꝑortio dupla. vt 2 ad j. et 4 ad 2. et 6 ad 3. Hec em̄ ꝑma ſpēs multiplicis gñis: in q̄ maior no tularū nūerꝫ equalet minori: ita vt vnaq̄qꝫ notula maioris dimidia ſui quātitā te nūciat. Figuraf em̄ in cantibꝫ hoc modo

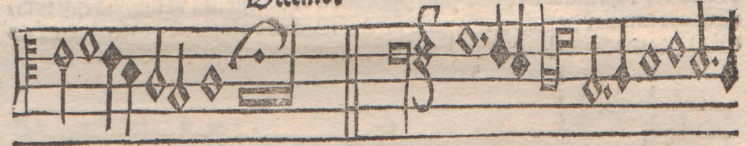
2 4 6 q̄b ꝑꝑreſentis concen
1 2 3

Cantus

Decentoz

Sucentoz

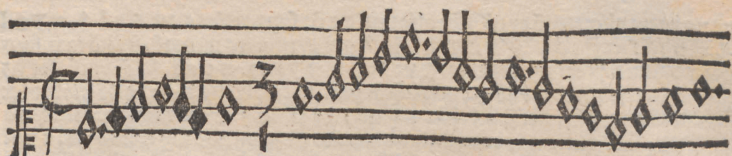

De Proportione Tripla

¶ Tripla ꝑꝑortio ſecūda multiplicis gñis ſpēs fit: quū maior ſequētū notula rū nūerꝫ ꝑꝑatꝫ & ſuppoſitꝫ minori ꝑꝑcedētū referit & coequat ipſi minori: ꝑꝑhen des ip̄m ter in ſe ꝑaſſe. vt 3 ad j. et 6 ad 2. et 9 ad 3. & deinceps. In hac ꝑꝑortioe tres notule equalent vni ſibiꝑſis noie & quātitate ꝑſili. ita vt vnaq̄qꝫ ipſarum triū diminauaf de duabꝫ tertijs ꝑꝑꝑte quātitatis. Figuraf autē in cantibꝫ hoc modo 3 vel ſic 6 vel 9 q̄b ꝑꝑreſens declarat concentus.

1 3 3

D iij

Lantus)

Occentoz

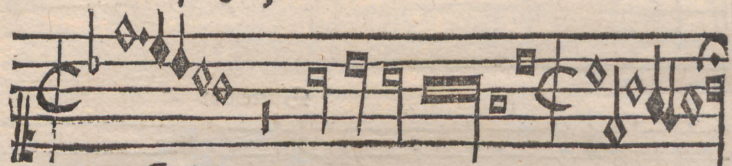

Succentoz

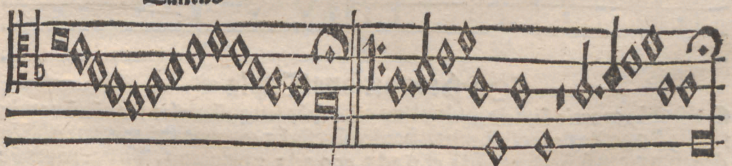
De Proportione Quadrupla

¶ Quadrupla portio tertia multiplicis gñis spēs fit quā maior sequētū no-
eularū nūer⁹ ad minozē pcedētū numerū relac⁹ coequalitū mini⁹; pñes ipm
quater pēsse. vt 4 ad 1. et 8 ad 2. et 12 ad 3. In hac em portione qtuoz notule
vni 2. noie 2 qntitate sibij pñis pñi pputant 2 equalent: ita vt singula qcz ipsa /
rū qtuoz minuat de tribz qrtis pñis sui quatitati valozis. Et describit inf no-
sulas hoc modo 4 8 12 vt hac cōcentus dispositione notatur.

1 2 3

Lantus

Occentoz

Succentoz

¶ Hoc em scitu dignū existimam⁹ oēm portionē destrui p immediatū signum
epñs post portionatas notulas positū. aut p immediatā pñarie portiois suppo-
sitionē. Nō est insup vnicō charactere portio ipa designāda (sicut pleriqz terna

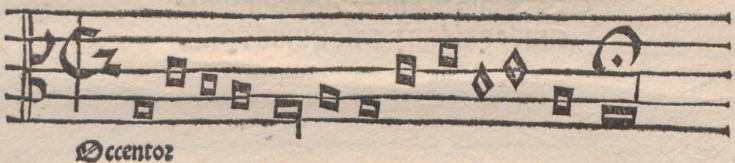
rio sesquialtera signat) Nā ternarius nō mō ad binariū, verū z ad vnitatē z ad quaternariū z ad alios compari potest. z sic sub dubio relinquitur proportio. Sed describendi sunt proportionū termini inter notulas.

¶ Suppartulare gen^o qd secundū ē maioris inequalitatē qz quū maior sequentiū notularū nūer^o ad minozē pcedentiū (quē semel tm̄ cū aliqtra ipsi^o pte pphēdit) noscitur esse ppar^o: equalens ei in potētia z tpsis mēsurā. Pars autē aliqtra ē que aliqtiens sumpta reddit suū totū pāse: vt media q̄ bis sumpta suū integrū numerū implet. z tertia ter sumpta. z q̄tra quater z deinceps. Sunt em̄ hui^o gnis spēs infinite. p̄ma ē sesquialtera. secūda sesquitercia. z sic in infinitum pcedendo

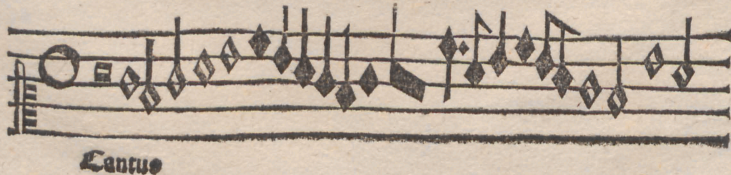
¶ De Proportione Sesquialtera.

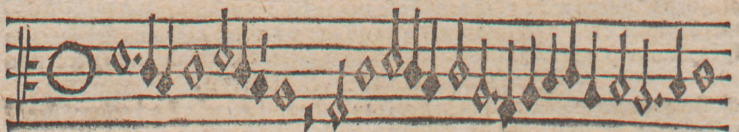
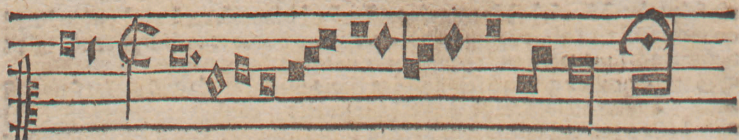
¶ Sesquialtera proportio fit quū maior sequentiū notularū nūer^o ad minozē pcedentiū relatur p̄tinet ipm̄ semel tm̄. z insup dimidiā ipsi^o partē equalēs ei in q̄ntitate z mēsurā, vt 3 ad 2. et 6 ad 4. et 9 ad 6. et 12 ad 8. In hac proportione tres notule p̄mēsurant duabz sibi z noie z q̄ntitate p̄similibz. ita vt singule queqz ipsarum triū diminiuat de tertia p̄p̄te quāritatis parte: z figuratur in cantibus hoc modo

3 6 9
2 4 6

¶ Solet plerūqz sesquialtera proportio in cāntilentis absqz nūeroz characteribz denotari: quū scz notulis nigro vel albo colore plentis sub imperfectis notularū quantitatibz pernotatur. z tunc a quibusdam Hemiola nuncupatur hoc modo

Decentoz

¶ Verum relique species istoz duorum generum ac omnes altoz trium generum species ob canendi difficultatē raritatemq; ad presens relinquunt. Quas tamen (lector cōdide) si videre volueris Franchini musicam lege.

¶ Finis Dufice Densuralis se
cunde quidem partis huius opelli.

